

СРПСКА ЕНЦИКЛОПЕДИЈА

Том I
Књига 2

Београд – Буштрање

МАТИЦА СРПСКА
СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ
ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ

НОВИ САД – БЕОГРАД 2011

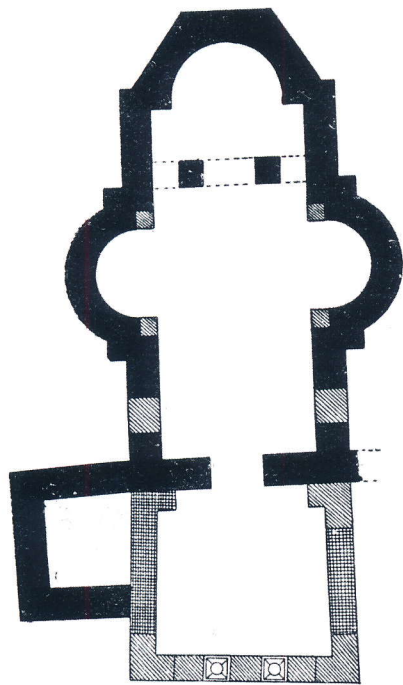
Црква је зидана на романички начин, до-бро обрађеним квадерима сиге. Овакав тип цркве касније се раширио као образац за параклисе у великим манастирима Србије (Студеница, Жича). Црква је обновљена и освећена 1995.

ЛИТЕРАТУРА: Ј. Илић, „Црква Богородице у Бистрици – Вољавац”, *ЗЛУМС*, 1970, 6; М. Чанак Медић, *Архитектура Немањиној доба*, II, Бг 1989; Ј. Нешковић, „Архитектура и обнова цркве Св. Богородице у Бистрици на Лиму”, *Саопштења*, Бг, 1997, XXIX; М. Благојевић, „О аграрним односима у Полимљу крајем XII и почетком XIII века”, у: *Краљ Владислав и Србија XIII века*, Бг 2003.

Д. Црнчевић; М. Благојевић

Остаци Богородичине цркве у Топлици

Основа цркве

БОГОРОДИЧИНА ЦРКВА У ТОПЛИЦИ, задужбина Стефана Немање, сачувана у рушевинама. Налази се на левој обали реке Топлице, око 3 км источно од Куршумлије. Тачна година њене изградње није позната. Стефан Немања је обновио старију, равноравно-зантијску грађевину из VI в. пре него што је ступио на великожупански престо. Црква је била у саставу истоименог манастира, о којем се од 1196. бринула Немањина

жена Ана као монахиња Анастасија. Остаци новије припрате и фрагменти фресака, некада сачувани на зиду олтарске преграде, сведоче да је црква била обнављана и у XIV в. О каснијој историји цркве и манастира сачувано је мало података. Црква је имала триконхалну основу, с олтарском апсидом и наосом и припратом на западу. Олтарски простор био је одвојен од наоса преградом с три лучно завршена отвора. Наос цркве чине два травеја: средишњи, над којим је била конструисана купола и уз чији су јужни и северни зид смештене бочне апсиде, и западни, засвођен подужним полуобличастим сводом. На месту првобитне припрате, која је имала исту ширину као и наос, подигнута је, вероватно у XIV в., нова, нешто дужа припрата. Део зидова **Б. ц.** из времена Немањине обнове показује велику сличност у начину зидања с припратом саграђеном уз оближњу цркву Св. Николе. На основу тога закључује се да је Немања после изградње главног дела цркве Св. Николе обновио **Б. ц.** и с истим неимарима доградио припрату с кулама уз цркву Св. Николе.

ЛИТЕРАТУРА: М. Чанак Медић, Ђ. Бошковић, *Архитектура Немањиној доба*, I, Бг 1986.

Д. Павловић

БОГОРОДИЧНИК, богослужбена књига са канонима посвећеним Богородици. Распоређени су по гласовима (1–8) и седмичним данима (недеља–субота). Преведен је са грчког, али не као буквални превод, него песнички препев да би се метрика уклопила у одређену мелодију и при том сачувало исправно богословље. **Б.** пружа могућност да се прати развој спиритуалности српског језика. Најстарији сачуван примерак, писан средином XIV в., налази се у Универзитетској библиотеци у Београду. Обраду и попис **Б.** дали су: Љ. Стојановић (*Каталој Народне библиотеке у Београду. IV Рукописи и штампајане књије*, Бг 1903), С. Петковић (*Опис рукописа манастира Крушедола*, С. Карловци 1914) и Д. Богдановић (*Инвентар ћирилских рукописа у Југославији (XI–XVII века)*, Бг 1982).

Р. Милошевић

БОГОСАВ, властелин кнеза Лазара (? – ?), Стиг, XIV в. У Смедереву је „људина Богосав” имао баштину, односно неподељено породично имање. Њега и његов посед кнез Лазар је приложио властелинству манастира Раванице. Иако у раваничкој исправи није забележен са титулом, извесно је да је **Б.** припадао слоју повлашћених. Из предања је познат лик војводе **Б.** и кнеза **Б.** Као кнез опеван је у народној песми *Старина Новак и кнез Бојосав*. Предање му приписује зидање манастира Нимника у Стигу.

ИЗВОРИ: С. Новаковић (ур.), *Законски сјоменици српских држава средњега века*, 5, Бг 1912; А. Младеновић, *Повеље кнеза Лазара*, Бг 2003.

ЛИТЕРАТУРА: В. Р. Петковић, *Прејед цркве сјоменика кроз њовесницу српског народа*, Бг 1912; М. Шуица, *Немирно доба српског средњега века*, Бг 1920; Р. Михалчић, *Богосав*, Бг 1920.

БОГОСАВАЦ, село 9 км југозападно од Шапца као општинског седишта. С града је повезано локалним путем. Развило се на 85–90 м н.в. дуж сеоских путева. Има раванску јалну основу и размештај улица. Помињено је 1548. као Богосалић са 6 кућа, а 1600. са 15 кућа. Досељавања су вршена средином XVII в. из околних насеља, околине Ужица, Београдске Баште, Рађевине, Босне и Лике. Година 1844. имало је 62 куће и 384 становника. 1921. 158 домова и 713 житеља. Године 2003. у **Б.** је живело 1.159 становника, од којих је 99,1% Срба. У селу се налазе православна црква, четвороразредна основна школа, месна канцеларија и станица за откуп млечних производа.

ЛИТЕРАТУРА: *Географска енциклопедија на српском језику*, IV, Бг 2002.

Д. Р. Патак

БОГОСАВЉЕВИЋ, Адам, политичар, народни посланик (Копривница код Зајечара, 1843 – Зајечар, 19. III 1880). Завршио је трговачку школу и гимназију у Београду. Током студија на Филозофском факултету Велике школе у Београду био је активан члан студентског друштва „Србадија”. По завршетку студија у Београду био је адвокат у огранку Уједињене омладине српске. Крајем крај студија напустио је Београд и вратио се у своје село. Након што му је одбијена молба за учитеља, као и за професора у Београду, јечару 1869, посветио се земљорадњи. Сврха трао је да се подизањем образовног нивоа српског народа, а посебно сељака, може постићи побољшање његовог материјалног положаја. Био је стални сарадник листа *Телескоп*, у којем је пропагирао примену савремене рационалне методе обрађивања земље. **Б.** је примењивао на свом поседу, као и на селу, формисање друштвених односа на селу. За кратко време стекао је поверење и симпатије народа у свом крају агитујући почетком 80-их година XIX в. у листу *Истко* против влади и њеног бирократског апарата, који је против свештенства, које је, одвојивши се од народа и уживајући бројне привилегије, живело на његов рачун. Био је изабран за председника општине Копривница, а касније за народног посланика. У Скупштини сарадничко лагао за увођење општинске самоуправете. Тражио смањење па и укидање бирократског система у Србији, реорганизацију војске, полиције и судства, смањење чиновничких плата и пензија, ликвидација дугова земљорадника и претварање манастирских добара у општеном имовину. Због тих ставова стекао је велику популарност и у скупштини добио подршку грађанског посланика који су заступали сеоско стање и ништво. За време српско-турског рата активно учествовао је веома активно у раду скупштинског одбора. Биран је за посланика